

KUJAWSKO-POMORSKI
OŚRODEK DORADZTWA ROLNICZEGO
w Minikowie

Mechanizmy wsparcia bezpośredniego dochodów gospodarstw rolniczych w 2024 r.

Minikowo, 12.04.2024

Łukasz Piotrowski
Dział Ekonomiki i Zarządzania Gospodarstwem Rolnym,
KPODR w Minikowie

Nasze doradztwo - Twoje korzyści

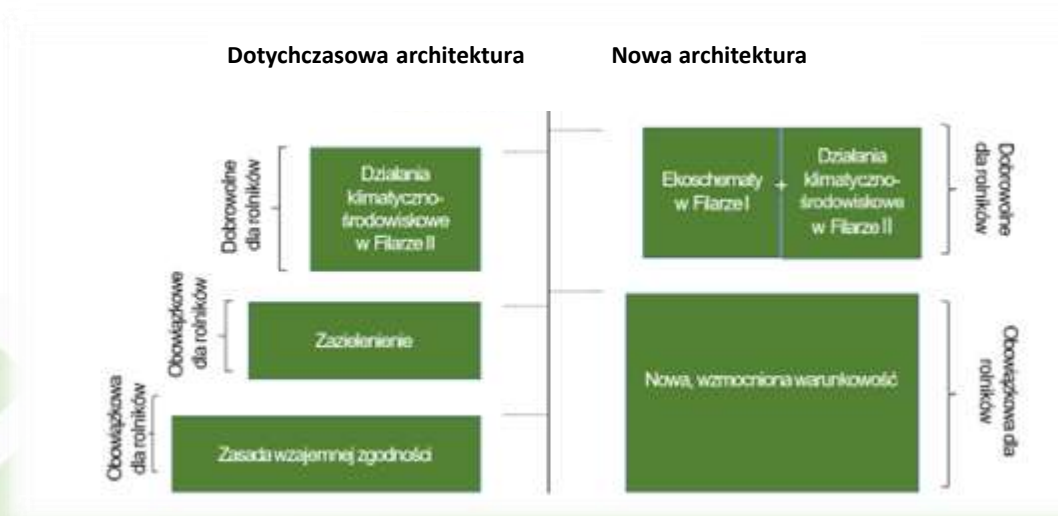
Zielona architektura na lata 2023-2027

Obejmuje wzajemnie uzupełniające się **wymogi obowiązkowe** oraz **dobrowolne „zachęty”** do stosowania praktyk rolniczych korzystnych dla środowiska i klimatu.

Podstawowym elementem zielonej architektury jest „**Warunkowość**”.

Warunkowość stanowi połączenie i wzmocnienie **wymogów zasady wzajemnej zgodności oraz zazielenienia**, które obowiązywały do 2022 r.

Jest obowiązkowa dla rolnika wnioskującego m.in. o przyznanie płatności bezpośrednich. To również baza do określenia wymagań dla dodatkowo płatnych, dobrowolnych działań podejmowanych przez rolnika.

Norma GAEC 1:

Utrzymywanie trwałych użytków zielonych w oparciu o stosunek powierzchni trwałych użytków zielonych do powierzchni użytków rolnych na poziomie krajowym.

Praktyki w gospodarstwie:

Udział trwałych użytków zielonych (TUZ) w powierzchni gruntów rolnych w skali całego kraju nie może się zmniejszyć o więcej niż 5% w stosunku do roku referencyjnego 2018.

W przypadku zmniejszenia wskaźnika TUZ o więcej niż 5%, przekształcanie trwałych użytków zielonych jest niedopuszczalne. Rolnicy, którzy są w posiadaniu gruntów, które powstały w wyniku przekształcenia trwałych użytków zielonych, są obowiązani do przywrócenia określonego odsetka tych przekształconych trwałych użytków zielonych lub ustanowienia innego obszaru odpowiadającego temu odsetkowi jako trwałych użytków zielonych najpóźniej do dnia 31 maja następnego roku, a jeżeli rolnik składa wniosek o płatności bezpośrednio przed tym dniem, to wcześniej – do dnia złożenia tego wniosku.

Wartość wskaźnika referencyjnego: 18.34%

Istnieje realne zagrożenie niedotrzymaniem wskaźnika (zablokowania możliwości przekształcenia TUZ na GO lub konieczności przywrócenia TUZ).

Norma GAEC 2:

Planowana do wdrożenia w 2025 r.

Ochrona torfowisk i terenów podmokłych

Dotyczy gruntów o zawartości mat. organicznej $\geq 30\%$ o łącznej miąższości min. 40cm.

Praktyki w gospodarstwie:

Od 2025 r. obowiązywać będzie zakaz przekształcania i zaorywania terenów podmokłych i torfowisk. W związku z tym, w Polsce do 2025 roku zostaną wyznaczone obszary położone na glebach pochodzenia organicznego. Gleby te stanowią bowiem największy rezerwuar węgla na użytkach rolnych, a ich prawidłowe zarządzanie ma kluczowe znaczenie dla poziomu strat węgla.

Rolnicy, w których gospodarstwach zostaną wyznaczone obszary podlegające ochronie w ramach normy GAEC 2, zostaną o tym poinformowani i znajdą również stosowne informacje w aplikacji eWniosekPlus.

Norma GAEC 3:

Zakaz wypalania gruntów rolnych

Praktyki w gospodarstwie:

Zakaz wypalania gruntów rolnych, z wyjątkiem punktowego wypalania roślin, części roślin lub resztek poźniwnych ze względów związanych ze zdrowiem roślin.

W przypadku stwierdzenia wypalania na gruntach rolnych powstałych na skutek zalecenia inspektora Państwowej Inspekcji Ochrony Roślin i Nasiennictwa mającego na celu niszczenie chorób kwarantannowych roślin, sytuacja taka nie będzie traktowana jako niespełnienie normy.

Zakres terytorialny: Wszystkie użytki rolne podlegające warunkowości ,o której mowa w art. 12 rozporządzenia w sprawie planów strategicznych.

Norma GAEC 4:

Ustanowienie stref buforowych wzdłuż cieków wodnych

Zmiana w 2024 r.

rozszerzenie definicji substancji podlegających ograniczeniu

Praktyki w gospodarstwie:

Zakaz stosowania nawozów, innych substancji zawierających związek lub związki azotu wykorzystywanych rolniczo w celu zwiększenia wzrostu roślinności oraz środków ochrony roślin na gruntach rolnych w pobliżu wód powierzchniowych w odległości wynoszącej co najmniej **3 m**.

Definicja wód powierzchniowych, których dotyczy norma DKR/GAEC 4:

rowy o szerokości powyżej **5m** liczonej na wysokości górnej krawędzi brzegu rowu, **jeziora** i **zbiorniki** wodne, **cieki naturalne**, **kanały**, **ujęcia wody** (jeżeli nie ustanowiono strefy ochronnej na podstawie przepisów ustawy Prawo wodne), **obszary morskiego pasa nadbrzeżnego**.

Program działań mających na celu zmniejszenie zanieczyszczenia wód azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych oraz zapobieganie dalszemu zanieczyszczeniu, ustanawia zakaz stosowania nawozów azotowych na gruntach rolnych w odległościach wynoszących co do zasady 5, 10 lub 20 m.

Zgodnie z interpretacją MRiRW ograniczenie nie dotyczy stosowania materiału siewnego zaprawionego.

Norma GAEC 5:

Zarządzanie orką w celu zmniejszenia ryzyka degradacji i erozji gleby, biorąc pod uwagę nachylenie terenu

Praktyki w gospodarstwie:

Grunty orne położone na stokach o nachyleniu $\geq 14\%$ uznaje się za utrzymywane zgodnie z normami, jeżeli gruntów tych:

- nie wykorzystuje się pod uprawę roślin wymagających utrzymywania redlin wzdłuż stoku;
- nie utrzymuje się jako ugór czarny w okresie jesienno-zimowym (od dnia 1 listopada do dnia 15 lutego).

Na gruntach ornych, położonych na stokach o nachyleniu $\geq 14\%$, wykorzystywanych pod uprawę roślin wieloletnich oraz w uprawach trwałych (sady – drzewa owocowe) położonych na tych stokach utrzymuje się okrywą roślinną lub ściółkę w międzyrzędziach.

Obniżenie kryterium spadku z 20 do 14% wpisuje się w znaczne podwyższenie celu normy, tj. podwyższenie ochrony gruntów ornych przed erozją.

Norma GAEC 6:

Planowana jest zmiana w 2024 r.

Minimalna pokrywa glebowa w najbardziej newralgicznych okresach

Praktyki w gospodarstwie:

Na powierzchni stanowiącej co najmniej **80% gruntów ornych**, wchodzących w skład gospodarstwa rolnego utrzymuje się okrywą ochronną gleby w okresie od dnia **1 listopada do dnia 15 lutego**. Jako spełnienie wymogów normy uznaje się m. in.: **okrywę roślinną (uprawy ozime, trawy na gruntach ornych, międzyplony ozime), pozostawienie ścierniska, grunty pokryte resztkami poźniwnymi, czy mulczem (zgodnie z interpretacją ARiMR istotne przy identyfikacji „mulczu” jest pozostawienie minimum 30% resztek na powierzchni gruntu).**

W uprawach trwałych (sady-drzewa owocowe) utrzymuje się okrywą ochronną gleby w międzyrzędziach w okresie od dnia 1 listopada do dnia 15 lutego.

Norma GAEC 7:

Planowana jest zmiana w 2024 r.

Zmianowanie upraw lub inne praktyki mające na celu zachowanie potencjału gleby, w tym dywersyfikacja upraw

Praktyki w gospodarstwie służące zmianowaniu upraw:

1. Dywersyfikacja upraw:

W przypadku, gdy grunty orne w gospodarstwie obejmują powierzchnię powyżej 10 ha, to na tych gruntach prowadzi się co najmniej **trzy różne uprawy**. Należy pamiętać, że uprawa o największej powierzchni nie może zajmować **więcej niż 65% gruntów ornych**. Natomiast dwie uprawy o największej powierzchni nie mogą łącznie zajmować **więcej niż 90% gruntów ornych**.

2. Zmianowanie upraw:

W przypadku, gdy grunty orne w gospodarstwie obejmują powierzchnię powyżej 10 ha, to na tych gruntach uprawy prowadzi się w taki sposób, aby na powierzchni:

- **co najmniej 40%** gruntów ornych była prowadzona inna uprawa w plonie głównym niż uprawa w plonie głównym prowadzona w roku poprzednim;
- wszystkich gruntów ornych taka sama uprawa w plonie głównym **nie** była prowadzona **dłużej niż 3 lata**.

Norma GAEC 7:

Warunki uznaje się za spełnione, jeżeli na danej powierzchni:

- w uprawę w plonie głównym zostanie wprowadzona **wsiewka** i będzie ona **utrzymywana co najmniej do wysiewu kolejnej uprawy w plonie głównym lub co najmniej przez 8 tygodni od dnia zbioru w plonie głównym**, lub
- **po zbiorze uprawy w plonie głównym** zostanie wprowadzony:
  - międzyplon ozimy utworzony przez **wysiew co najmniej jednego gatunku roślin**, który **tworzy okrywą roślinną co najmniej od dnia 1 listopada danego roku do dnia 15 lutego** kolejnego roku, przy czym **po dniu 15 listopada dopuszcza się mulczowanie** tych międzyplonów, lub
  - **międzyplon ścierniskowy** utworzony przez wysiew **co najmniej jednego gatunku roślin** w okresie **od dnia 1 lipca do dnia 20 sierpnia**, **utrzymywany co najmniej do dnia 15 października**, a w przypadku gdy rolnik w terminie 7 dni od dnia wysiewu, złożył za pomocą systemu teleinformatycznego Agencji albo do kierownika biura powiatowego Agencji oświadczenie, w którym wskazał dzień wysiewu – **przez co najmniej 8 tygodni** od tego dnia wysiewu.

Norma GAEC 7:

Z obowiązku realizacji zmianowania i dywersyfikacji upraw wyłączone są gospodarstwa, w których:

- więcej niż 75% powierzchni gruntów ornych (GO) jest wykorzystywanych do produkcji traw lub innych zielnych roślin pastewnych, lub ugorowanych, lub wykorzystywanych do uprawy roślin bobowatych, lub
- więcej niż 75% powierzchni użytków rolnych (UR) stanowią trwałe użytki zielone lub jest wykorzystywanych do produkcji traw lub innych zielnych roślin pastewnych, lub
- jest prowadzona produkcja ekologiczna (wyłączenie dotyczy gruntów, na których jest prowadzona taka produkcja; wyłączenie jest prawem rolnika, a nie obowiązkiem).

Norma GAEC 7 – brak derogacji na rok 2024

W przypadku gdy grunty orne w gospodarstwie obejmują powierzchnię powyżej 10 ha, na tych gruntach uprawy prowadzi się w taki sposób, aby na powierzchni:

- 1) co najmniej 40% gruntów orných była prowadzona inna uprawa w plonie głównym niż uprawa prowadzona w tym plonie w roku poprzednim (w roku 2024 podlega już sprawdzeniu);
- 2) wszystkich gruntów orných taka sama uprawa w plonie głównym nie była prowadzona dłużej niż 3 lata, przy czym przy ustaleniu spełnienia tego warunku bierze się pod uwagę uprawę w plonie głównym prowadzoną nie wcześniej niż w 2023 r.

Doprecyzowanie wymogu prowadzenia takiej samej uprawy na potrzeby zmianowania nie dłużej niż przez 3 lata, począwszy od roku 2023 oznacza, że w 2026 r. nie może się powtórzyć taka sama uprawa w plonie głównym na tej samej działce rolnej w ramach całego gospodarstwa.

Norma GAEC 8:

Planowana jest zmiana w 2024 r.

Minimalny udział powierzchni gruntów ornych wykorzystywanych na objekty / obszary nieprodukcyjne lub międzyplony lub uprawy wiążące azot uprawiane bez środków ochrony roślin, zachowanie elementów krajobrazu oraz zakaz przycinania żywopłotów i drzew podczas okresu lęgowego ptaków oraz okresu wychowu młodych

Norma składa się z trzech elementów:

1. Zachowanie elementów krajobrazu na użytkach rolnych będących w posiadaniu rolnika:

Zakaz niszczenia: drzew będących pomnikami przyrody, rowów – dot. rowów do 2 m szerokości, oczek wodnych – o powierzchni do 100 m² w obrębie działki rolnej.

2. Zakaz przycinania żywopłotów i drzew podczas okresu lęgowego ptaków i okresu wychowu młodych

Od dnia **15 kwietnia** do dnia **31 lipca**, z wyłączeniem: wierzb; drzew owocowych; gatunków drzew, których uprawa stanowi zagajnik o krótkiej rotacji; znajdujących się na użytkach rolnych będących w posiadaniu rolnika.

3. Minimalny udział powierzchni gruntów ornych przeznaczonych na obszary lub objekty nieprodukcyjne

W przypadku, gdy grunty orne w gospodarstwie obejmują powierzchnię powyżej 10 ha:

- co najmniej 4% powierzchni tych gruntów przeznacza się na obszary lub objekty nieprodukcyjne;
- w przypadku, gdy co najmniej 4% powierzchni gruntów ornych obejmują międzyplony ścierniskowe lub ozime lub wsiewki lub rośliny bobowate, uprawiane bez środków ochrony roślin – minimalny udział powierzchni gruntów ornych przeznaczony na obszary lub objekty nieprodukcyjne wynosi co najmniej 3% powierzchni gruntów ornych.

Norma GAEC 8 - derogacja na rok 2024* (stan zgodny z obowiązującymi przepisami).

W 2024 r. warunek normy GAEC8 uznaje się za spełniony również wtedy, gdy co najmniej 4 % powierzchni **gruntów ornych** w gospodarstwie przeznaczony się na:

- obszary / obiekty nieprodukcyjne, lub
- międzyplony ścierniskowe, lub
- międzyplony ozime, lub
- wsiewki w uprawę w plonie głównym, lub
- rośliny bobowate drobnonasienne lub
- rośliny bobowate grubonasienne.

Międzyplony i uprawy wiążące azot muszą być uprawiane bez stosowania środków ochrony roślin.

Dla międzyplonów i wsiewek współczynnik ważenia wynosi 1.

* Wyżej wymieniona derogacja weszła w życie rozporządzeniem Komisji (UE) 2024/587 w dniu 14 lutego 2024 r i obowiązuje od 1 stycznia do 31 grudnia 2024 r

Zmiany norm i wymogów Warunkowości

GAEC 7 i GAEC 8 – formalności (brak oświadczeń)

Od 2024 roku rolnicy nie muszą na potwierdzenie utrzymania wsiewki śródplonowej składać *Oświadczenia o dacie zbioru uprawy w plonie głównym.*

Wsiewka nadal powinna być utrzymywana co najmniej do wysiewu kolejnej uprawy w plonie głównym lub co najmniej **przez 8 tygodni** od dnia zbioru uprawy w plonie głównym wskazanego w rejestrze lub w innych dokumentach.

Rolnicy nie muszą również na potwierdzenie wysiania i utrzymania międzyplonu ścierniskowego składać *Oświadczenia o terminie wysiewu międzyplonu ścierniskowego.*

Międzyplon ścierniskowy nadal powinien zostać wysiany w okresie od dnia 1 lipca do dnia 20 sierpnia i być utrzymywany co najmniej **do dnia 15 października lub co najmniej przez 8 tygodni** od dnia wysiewu, wskazanego w rejestrze lub w innych dokumentach.

Zamiast tego rolnicy powinni:

- a) prowadzić, na formularzu opracowanym i udostępnionym przez ARiMR, rejestr zabiegów agrotechnicznych*, lub
- b) posiadać dokumenty w postaci papierowej lub elektronicznej zawierające ww. informacje – oraz przechowywać je przez okres niezbędny do ustalenia spełnienia warunków GAEC7 i GAEC8.

* który zawiera numer działki ewidencyjnej, oznaczenie działki rolnej, powierzchnię i rodzaj uprawy, datę i rodzaj wykonanych zabiegów agrotechnicznych, datę zbioru uprawy w plonie głównym oraz informacje niezbędne do potwierdzenia wykonania czynności

Norma GAEC 9:

Zakaz przekształcania lub zaorywania TUZ wyznaczonych jako cenne na obszarach Natura 2000

Praktyki w gospodarstwie:

Nie przekształca się i nie zaoruje trwałych użytków zielonych (TUZ) wyznaczonych jako cenne w rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 10 marca 2023 r. w sprawie trwałych użytków zielonych wrażliwych pod względem środowiskowym (Dz.U. poz. 488), a także obszarów ponownie przekształconych w TUZ cenny.

Rolnik, który wbrew zakazowi przekształcił lub zaorał TUZ cenne, jest obowiązany do ponownego przekształcenia tego obszaru w TUZ nie później niż do dnia 31 maja następnego roku, ale nie później niż do dnia złożenia wniosku.

Propozycja Komisji Europejskiej w sprawie Zielonego Ładu - **PROJEKT**

Komisja Europejska opublikowała 15.03.2024 r **projekt zmiany** dwóch rozporządzeń.

Projektowane zmiany:

- 1. Gospodarstwa do 10 ha UR nie będą podlegały sankcjom związanym z realizacją norm środowiskowych.**
- 2. GAEC 6** - Państwo członkowskie będzie miało swobodę w decydowaniu w jakim okresie roku ustanowić obowiązek utrzymania okrywy glebowej.
- 3. GAEC 7** - Komisja proponuje, aby od 1 stycznia 2024 r. rolnicy mogli mieć wybór albo stosować dywersyfikację upraw (tj. różne uprawy) albo zmianowanie (tj. określone następstwo upraw roślin)
W przypadku wyboru dywersyfikacji upraw dla gospodarstw o powierzchni:
  - od 10 do 30 ha gruntów ornych - 2 uprawy, z tym że największa uprawa nie może stanowić więcej niż 75%,
  - powyżej 30 ha gruntów ornych - 3 uprawy, z tym że największa uprawa nie może stanowić więcej niż 75%, a dwie uprawy główne więcej niż 95%.
- 4. GAEC 8** - Od 2024 r. nie będzie obowiązku „ugorowania” 4 proc. gruntów ornych, o ile państwo członkowskie jeszcze w tym roku ustanowi taki ekoschemat, za który rolnicy otrzymywać będą dodatkową płatność.

Planowane zmiany w płatnościach bezpośrednich od 2024 r.
-Zmiany w zakresie norm GAEC 6, GAEC 7 i GAEC 8
dwa projekty uchwał Komitetu Monitorującego PS WPR: nr 65 i nr 66

W zakresie normy GAEC 6:

- **w przypadku upraw wcześniej zbieranych z pola, tj.: zbóż, rzepaku i rzepiku wprowadzenie obowiązku utrzymania okrywy glebowej w okresie od zbioru plonu głównego do dnia 15 października i dopuszczenie w tym okresie wykonania zabiegów agrotechnicznych umożliwiających wysiew roślin ozimych lub międzyplonów,**
- **w przypadku pozostałych upraw termin utrzymania okrywy glebowej obowiązuje od 1 listopada do 15 lutego następnego roku.**

Ponadto:

- **wyłączenie upraw późno zbieranych z pola, tj. roślin okopowych, kukurydzy na ziarno, warzyw, roślin zielarskich, po których nie ma możliwości zastosowania działań ochronnych gleby, a także upraw pod osłonami.**
- **uznaje się za spełniające wymogi normy grunty, na których jest prowadzona produkcja zgodnie z zasadami rolnictwa ekologicznego.**

Planowane zmiany w płatnościach bezpośrednich od 2024 r.
-Zmiany w zakresie norm GAEC 6, GAEC 7 i GAEC 8
dwa projekty uchwał Komitetu Monitorującego PS WPR: nr 65 i nr 66

W zakresie normy GAEC 7:

Umożliwienie rolnikom wyboru między zmianowaniem a dywersyfikacją.

W przypadku wyboru zmianowania upraw: na 40% GO w gospodarstwie taka sama uprawa nie może być utrzymana rok do roku na tej samej działce.

Ponadto:

- proponuje się usunięcie wymogu, aby na wszystkich gruntach w gospodarstwie, taka sama uprawa w plonie głównym była prowadzona nie dłużej niż 3 lata;
- powyższe zasady odnośnie zmianowania nie obowiązują w przypadku uprawy kukurydzy nasiennej.

W przypadku wyboru dywersyfikacji upraw dla gospodarstw o powierzchni:

- od 10 do 30 ha GO wystarczy posiadać 2 uprawy, z tym że największa uprawa nie może stanowić więcej niż 75%;
- powyżej 30 ha GO wystarczy posiadać 3 uprawy, z tym że największa uprawa nie może stanowić więcej niż 75%, a dwie uprawy główne więcej niż 95%.

**Planowane zmiany w płatnościach bezpośrednich od 2024 r.
-Zmiany w zakresie norm GAEC 6, GAEC 7 i GAEC 8
dwa projekty uchwał Komitetu Monitorującego PS WPR: nr 65 i nr 66**

W zakresie normy GAEC 8:

Od 2024 r. zniesienie obowiązku przeznaczenia co najmniej 4% powierzchni gruntów ornych na obszary lub obiekty nieprodukcyjne

oraz

wdrożenie ekoschematu, dotyczącego wyłączenia gruntów ornych z produkcji płatnego i dobrowolnego dla rolników.

PROJEKT

Planowane zmiany w płatnościach bezpośrednich od 2024 r.
-Zmiany w zakresie norm GAEC 6, GAEC 7 i GAEC 8
dwa projekty uchwał Komitetu Monitorującego PS WPR: nr 65 i nr 66

Nowy ekoschemat: Grunty wyłączone z produkcji:

- płatność będzie przyznawana za wyłączenie gruntów ornych z produkcji - do powierzchni nie większej niż 4% powierzchni gruntów ornych w gospodarstwie;
- na gruntach wyłączonych z produkcji będzie obowiązywał zakaz prowadzenia produkcji rolnej (w tym zakaz wypasu i koszenia) w terminie od dnia 1 stycznia do dnia 31 lipca oraz zakaz stosowania środków ochrony roślin;
- płatność zostanie wdrożona na lata 2024-2027;
- szacuje się, że wsparcie obejmie powierzchnię ok. 217 tys. gruntów ornych;
- stawka płatności wynosi ok. 563 zł/ha, tj. ok. 126,52 EUR/ha.

Planowane zmiany w płatnościach bezpośrednich od 2024 r.
-Zmiany w zakresie norm GAEC 6, GAEC 7 i GAEC 8
dwa projekty uchwał Komitetu Monitorującego PS WPR: nr 65 i nr 66

Płatność dla małych gospodarstw:

- na podstawie art. 28 rozporządzenia (UE) 2021/2115 (płatność zastępuje pozostałe rodzaje płatności bezpośrednich);
- wdrożona na lata 2024-2027;
- warunki podobne jak na 2023 r. (dla gospodarstw do 5 ha UR, stawka 225 EUR/ha);
- szacuje się, że z płatności skorzysta rocznie ok. 50% rolników posiadających gospodarstwa do 5 ha, tj. ok. 310 tys. gospodarstw;
- wdrożenie wymaga akceptacji KE.

SMR 1:

Ramowa Dyrektywa Wodna - wymogi dotyczące kontroli pozwoleń

Praktyki w gospodarstwie:

Rolnicy zobowiązani są do uzyskania pozwolenia wodnoprawnego na:

- usługę wodną obejmującą pobór wód powierzchniowych lub wód podziemnych do nawadniania gruntów lub upraw, a także na potrzeby działalności rolniczej, w ilości średniorocznie większej niż 5 metrów sześciennych na dobę;
- rolnicze wykorzystanie ścieków, jeżeli ich łączna ilość jest większa niż 5 metrów sześciennych na dobę.

SMR 2:

Dyrektywa Azotanowa - ochrona wód przed zanieczyszczeniami spowodowanymi przez azotany pochodzenia rolniczego

Program działań mających na celu zmniejszenie zanieczyszczenia wód azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych oraz zapobieganie dalszemu zanieczyszczeniu:

- ograniczenie rolniczego wykorzystania nawozów;
- dawki stosowania nawozów azotowych;
- terminy stosowania;
- odległości stosowania nawozów azotowych;
- przechowywanie nawozów naturalnych;
- obliczenia obrotu stada

SMR 3:

Ochrona dzikiego ptactwa

Natura 2000 – program sieci obszarów objętych ochroną przyrody na terytorium Unii Europejskiej

Sieć Natura 2000 tworzą trzy typy obszarów objętych specjalną ochroną: Specjalne obszary ochrony siedlisk (SOO); Obszary specjalnej ochrony ptaków (OSO) - utworzone zostały celem ochrony terenów, szczególnie cennych przyrodniczo z uwagi na występujące i bytujące tam ptaki; Obszary mające znaczenie dla Wspólnoty.

Wymagania dla rolników, na terenie całego kraju:

Przestrzega się m.in. zakazu niszczenia siedlisk i ostoi będących obszarem rozrodu, wychowu młodych, odpoczynku, migracji lub żerowania ptaków.

SMR 4:

Ochrona siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory

Wymagania dla rolników, których gospodarstwa rolne lub ich część są położone na obszarze Natura 2000:

Przestrzega się wymogów obligatoryjnych wynikających z planów zadań ochronnych (PZO) lub planów ochrony (PO) w zakresie dotyczącym typów siedlisk przyrodniczych, gatunków zwierząt i roślin objętych ochroną.

SMR 6:

Zdrowie zwierząt

Dotyczy wszystkich posiadaczy zwierząt, m.in:

- dokumentacja leczenia zwierząt gospodarskich przechowywana jest przez utrzymującego zwierzęta przez 5 lat od daty dokonania ostatniego wpisu;
- zakaz stosowania i podawania zwierzętom gospodarskim, zwierzętom akwakultury oraz zwierzętom dzikim utrzymywanym jak zwierzęta gospodarskie związków o działaniu hormonalnym, tyreostatycznym i β agonistycznym
- zakaz posiadania i przechowywania w gospodarstwie produktów leczniczych weterynaryjnych zawierających substancje o działaniu beta-agonistycznym, które mogą być stosowane w celu przyspieszenia porodu oraz estradiol 17β lub jego estropodobne pochodne;
- zakaz podawania w postaci zastrzyków substancji mających działanie beta-agonistyczne, w celu przyspieszenia porodu u krów, zwierzętom hodowlanym, włącznie ze zwierzętami reprodukcyjnymi, które nie będą dalej wykorzystywane do celów rozplodowych;

SMR 7:

Zdrowotność roślin

Zobowiązanie do przestrzegania wymogów w obszarze zdrowia publicznego i zdrowia roślin, dotyczących w szczególności stosowania środków ochrony roślin wyłącznie dopuszczonych do obrotu, zgodnie z etykietą sprzętem sprawnym technicznie przez osobę przeszkoloną.

Obowiązek prowadzenia ewidencji zabiegów stosowania środków ochrony roślin.

SMR 8:

Zrównoważone stosowanie pestycydów

Wymogi dotyczące zrównoważonego stosowania pestycydów.

Rolnik, który wykonuje zabieg z zastosowaniem środkiem ochrony roślin (ŚOR) przeznaczonym do profesjonalnego stosowania musi posiadać odpowiednie przeszkolenie.

Dodatkowo rolnicy zobowiązani są m.in. do:

- używania sprzętu sprawnego technicznie i skalibrowanego do prawidłowego stosowania ŚOR;
- przechowywania i unieszkodliwiania ŚOR w sposób zgodny z etykietą i bezpieczny;
- postępowania z opakowaniami zgodnie z etykietą (opakowania nie mogą być używane ponownie);
- sporządzania i użytkowania sporządzonej cieczy w sposób ograniczający ryzyko skażenia wód powierzchniowych i podziemnych oraz gruntu;
- ograniczenia ryzyka skażenia wód powierzchniowych i podziemnych oraz zachowania odległości nie mniejszej niż 30 m od studni, ujęć wody oraz zbiorników i cieków wodnych – podczas przeprowadzania czyszczenia sprzętu do stosowania ŚOR.

SMR 9:

Dobrostan cieląt

Rolników obowiązują wymogi dotyczące ochrony cieląt do 6 miesiąca życia, które wynikają z dyrektywy dotyczącej ochrony cieląt. Wymogi te dotyczą m.in. Warunków utrzymania cieląt i wyposażenia pomieszczeń, w których utrzymywane są zwierzęta.

Wymogi dobrostanu zwierząt:

- Wolne od głodu i pragnienia,
- Wolne od dyskomfortu,
- Wolne od bólu, urazów i chorób,
- Wolne od strachu i stresu,
- Zdolne do wyrażania normalnego behawioru.
- Utrzymywane w pomieszczeniach odpowiednich pod względem gatunku i wielkości zwierząt

SMR 10:

Dobrostan świń

Rolników obowiązują wymogi dotyczące ochrony świń. Minimalne warunki ochrony świń uregulowane zostały oddzielną dyrektywą ustanawiającą minimalne normy ochrony świń. Wymogi te dotyczą m.in. warunków utrzymania świń i wyposażenia pomieszczeń, w których utrzymywane są zwierzęta.

Normy ochrony świń:

- systemy utrzymania świń, utrzymywać świnie w warunkach zapewniających im swobodę ruchu, a w szczególności możliwość kładzenia się, wstawania oraz leżenia
- wymogi dotyczące betonowych podłóg ażurowych;
- budynki, pomieszczenia, wyposażenie;
- czynniki mikroklimatyczne w pomieszczeniach dla świń;
- szczególne wymagania dotyczące utrzymania loch (dot. oproszenia, utrzymywania loch z prosiętami);
- żywienie świń: karmić świnie co najmniej raz dziennie, a jeżeli utrzymuje się świnie grupowo – zapewniać im dostęp do paszy w tym samym czasie,
- zapobieganie agresji, zapewnić świniom stały dostęp do materiałów i przedmiotów absorbujących ich uwagę,
- wykonywanie zabiegów na świniami;
- postępowanie z chorymi zwierzętami.

SMR 11:

Dobrostan zwierząt hodowlanych

Rolników obowiązują wymogi ochrony zwierząt hodowlanych dotyczące m.in. opieki nad zwierzętami zdrowymi oraz chorymi, a także warunków i wyposażenia pomieszczeń, w których utrzymywane są zwierzęta.

Wymogi utrzymywania zwierząt:

- rolnik jest obowiązany doglądać zwierzęta gospodarskie co najmniej raz dziennie,
- pomieszczenia wyposażone w odpowiednie oświetlenie, mikroklimat, temperaturę i możliwość kontroli stada,
- zapewnienie zwierzętom warunków zapewniających im swobodę ruchu, a w szczególności możliwość kładzenia się, wstawania oraz leżenia,
- karmienie zwierząt gospodarskich paszą dostosowaną do ich gatunku, wieku, masy ciała i stanu fizjologicznego, zapewnienie stałego dostępu do wody,

Rolnik musi również przechowywać dokumentację weterynaryjną zwierząt gospodarskich oraz padłych zwierząt przez okres 3 lat.

Czym skutkuje nieprzestrzeganie warunkowości?

W przypadku nieprzestrzegania norm i wymogów warunkowości konsekwencją jest odpowiednie zmniejszenie przyznawanych rolnikowi:

- płatności bezpośrednich (obejmujących również ekoschematy obszarowe i płatności dobrostanowe),
- płatności rolno-środowiskowo-klimatycznych,
- płatności ekologicznych,
- premii z tytułu zalesień, zadrzewień lub systemów rolno-leśnych, oraz
- płatności dla obszarów z ograniczeniami naturalnymi lub innymi szczególnymi ograniczeniami (ONW).

Zmniejszenie płatności co do zasady wynosi 3%, niemniej jednak poziom zmniejszenia zależy od rodzaju i skali naruszenia norm i wymogów.

Płatności bezpośrednie są przyznawane:

- **rolnikowi aktywnemu zawodowo** prowadzącemu działalność rolniczą, któremu został nadany numer identyfikacyjny w ewidencji producentów;
- jeżeli łączna powierzchnia gruntów objętych obszarem zatwierdzonym będących w posiadaniu rolnika na dzień 31 maja roku, w którym został złożony wniosek o przyznanie płatności, jest **nie mniejsza niż 1 ha**; lub w przypadku rolników posiadających mniej niż 1 ha, ale otrzymujących płatności do zwierząt (w tym płatności do dobrostanu) minimalna kwota płatności bezpośrednich wynosi **co najmniej równoważność w złotych kwoty 200 euro**;
- do powierzchni działki rolnej lub jednostki gruntu nierolniczego:
  - położonych na gruncie stanowiącym **kwalifikujący się hektar**;
  - o powierzchni **nie mniejszej niż 0,1 ha**;
  - nie większej jednak niż maksymalny kwalifikujący się obszar.

Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej 2023-2027

Wsparcie finansowe w ramach Wspólnej Polityki Rolnej UE na lata 2023-2027

Podstawowym instrumentem wsparcia są płatności bezpośrednie.

Przejściowe wsparcie krajowe
(finansowane w całości z budżetu krajowego)

Uzupełniająca Płatność Podstawowa (UPP)

Płatność niezwiązana do tytoniu

Mechanizmy wsparcia dochodów - płatności bezpośrednie

Podstawowe wsparcie dochodów (PWD) – odpowiednik JPO

Beneficjent jest rolnikiem aktywnym zawodowo.

Minimalne wymagania: kwalifikujący się obszar gospodarstwa, w odniesieniu do którego wystąpiono z wnioskiem o płatności bezpośrednie, jest **nie mniejszy niż 1,00 ha** albo w przypadku rolników posiadających mniej niż 1,00 ha, ale otrzymujących płatności do zwierząt, **minimalna kwota płatności bezpośrednich wynosi co najmniej 200,00 euro**.

Działka rolna deklarowana do wsparcia (**min. 0,1 ha**) musi być położona na gruntach będących kwalifikującymi się hektarami.

Uzależnione od wdrożenia zasad Warunkowości.

Ogółem w latach 2023-2027 planuje się przeznaczyć na płatność 47,36% puli środków na płatności bezpośrednie. Płatność roczna do kwalifikującego się hektara, jednolita w całym kraju.

Mechanizmy wsparcia dochodów - płatności bezpośrednie

Uzupełniające redystrybucyjne wsparcie dochodów (RWD) – odpowiednik płatności dodatkowej

Wsparcie przyznawane jako uzupełnienie Podstawowego wsparcia dochodu, do powierzchni **od 1 ha do 30 ha** gospodarstwom o powierzchni maksymalnie 300 ha.

Stanowi instrument stabilizujący dochody rolników, a co za tym idzie uodparnia przed wahaniami rynkowymi cen środków produkcji oraz produktów rolnych.

Wsparcie to ma na celu zmniejszanie różnic w dochodach między gospodarstwami mniejszymi (średnio do 30 ha), nieuzyskującymi z prowadzonej działalności rolniczej dochodów parytetowych w gospodarce narodowej lub uzyskującymi je tylko dzięki płatnościom bezpośrednim i płatnościami ONW (gospodarstwa 30-50 ha), a gospodarstwami większymi. Działka rolna deklarowana do wsparcia (min. 0,1 ha) musi być położona na gruntach będących kwalifikującymi się hektarami.

Uzależnione od wdrożenia zasad Warunkowości.

Ogółem w latach 2023-2027 planuje się przeznaczyć na płatność 11,57% puli środków na płatności bezpośrednie. Płatność roczna do kwalifikującego się hektara, jednolita w całym kraju.

Mechanizmy wsparcia dochodów - płatności bezpośrednie

Uzupełniające wsparcie dochodu dla młodych rolników – **odpowiednik płatności dla młodych rolników**

Płatność dla młodych rolników przyznawana do powierzchni, na której prowadzona jest działalność rolnicza, jest stabilnym elementem dochodu młodego rolnika i stanowi zachętę do rozpoczęcia działalności rolniczej lub jej utrzymania, jednocześnie ułatwiając prowadzenie tej działalności.

Dodatkowa płatność do wszystkich gruntów objętych Podstawowym wsparciem dochodu dla rolników spełniających definicję młodego rolnika, wypłacana maksymalnie przez 5 lat i nie później niż dla kampanii 2027 r. włącznie.

Działka rolna deklарowana do wsparcia (min. 0,1 ha) musi być położona na gruntach będących kwalifikującymi się hektarami.

Uzależnione od wdrożenia zasad Warunkowości.

Ogółem w latach 2023-2027 planuje się przeznaczyć na płatność 11,57% puli środków na płatności bezpośrednie. Płatność roczna do kwalifikującego się hektara, jednolita w całym kraju.

Zmiany w płatnościach bezpośrednich - Młody rolnik

Płatność dla młodych rolników – staż pracy

Warunek posiadanie przez rolnika co najmniej 3 letniego stażu pracy w rolnictwie uznaje się za spełniony, jeżeli rolnik:

- podlegał ubezpieczeniu społecznemu rolników w pełnym zakresie jako rolnik lub domownik lub posiada dokument potwierdzający podleganie ubezpieczeniu społecznemu z tytułu prowadzenia działalności rolniczej w innym państwie członkowskim Unii Europejskiej lub państwie członkowskim Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) lub,
- posiada świadectwo pracy wydane przez pracodawcę na podstawie przepisów prawa pracy obowiązujących w Rzeczypospolitej Polskiej lub w innym państwie członkowskim Unii Europejskiej, państwie członkowskim EFTA lub,
- posiada umowę o pracę na stanowisku związanym z prowadzeniem produkcji rolnej, jeżeli umowa taka nie została rozwiązana do dnia złożenia wniosku o przyznanie płatności dla młodych rolników.

Od 2024 roku rolnicy nie muszą posiadać i dołączać do wniosku dokumentu potwierdzającego, że podlegali ubezpieczeniu społecznemu rolników w pełnym zakresie jako rolnik lub domownik.

Rolnik w pierwszym roku ubiegania się o przyznanie płatności dla młodych rolników jest zobowiązany dołączyć m.in. dokumenty potwierdzające wykształcenie lub staż pracy w rolnictwie, jeżeli wnioskodawca lub jego małżonek nie podlegali ubezpieczeniu społecznemu rolników w pełnym zakresie jako rolnik lub domownik.

Zmiany w płatnościach bezpośrednich - Młody rolnik

Płatność dla młodych rolników – małżonkowie

Od 2024 roku rolnik do wniosku o przyznanie płatności dla młodych rolników dołącza m.in. **oświadczenie o pozostawaniu w związku małżeńskim i wspólnym prowadzeniu gospodarstwa z małżonkiem, któremu nie został nadany numer Powszechnego Elektronicznego Systemu Ewidencji Ludności (numer PESEL)**, zawierające datę urodzenia tego małżonka i datę rozpoczęcia przez niego działalności rolniczej, kod kraju, numer i nazwę dokumentu stwierdzającego tożsamość tego małżonka oraz nazwę organu, który wydał ten dokument.

Formularz *Oświadczenia o pozostawaniu w związku małżeńskim i wspólnym prowadzeniu gospodarstwa z małżonkiem, który nie ma nadanego numeru PESEL* jest dostępny na stronie internetowej ARiMR.

Mechanizmy wsparcia dochodów - płatności bezpośrednie

Wsparcie dochodów związane z produkcją – w 13 sektorach:

młode bydło opasowe, krowy, owce, kozy, rośliny strączkowe na ziarno, rośliny pastewne, chmiel, buraki cukrowe, ziemniaki skrobiowe, pomidory, truskawki, len, konopie włókniste.

Mechanizmy wsparcia dochodów - płatności bezpośrednie

Wsparcie dochodów związane z produkcją do krów

Płatność przyznawana jest do liczby krów kwalifikujących się do płatności w gospodarstwie, nie większej jednak niż **20 sztuk**.

W przypadku województw, w których średnia wielkość gruntów rolnych jest wyższa od średniej krajowej, tj. dolnośląskiego, kujawsko-pomorskiego, lubuskiego, opolskiego, podlaskiego, pomorskiego, warmińsko-mazurskiego, wielkopolskiego i zachodniopomorskiego, do płatności kwalifikują się rolnicy, którzy posiadają co najmniej 3 szt. kwalifikujących się zwierząt. W pozostałych województwach do płatności kwalifikują się rolnicy, którzy posiadają co najmniej 1 szt. kwalifikujących się zwierząt.

Do wsparcia kwalifikują się **samice gatunku *Bos taurus* w wieku ponad 24 miesięcy**; wiek zwierząt ustalany jest na dzień **15 maja** roku złożenia wniosku. Wymagany okres przetrzymywania: **30 dni** od dnia złożenia wniosku.

Mechanizmy wsparcia dochodów - płatności bezpośrednie

Wsparcie dochodów związane z produkcją do młodego bydła

Płatność przyznawana jest do liczby zwierząt kwalifikujących się do płatności w gospodarstwie, nie większej jednak niż **20 sztuk**.

W przypadku województw, w których średnia wielkość gruntów rolnych jest wyższa od średniej krajowej, tj. dolnośląskiego, kujawsko-pomorskiego, lubuskiego, opolskiego, podlaskiego, pomorskiego, warmińsko-mazurskiego, wielkopolskiego i zachodniopomorskiego, do płatności kwalifikują się rolnicy, którzy posiadają co najmniej 3 szt. kwalifikujących się zwierząt. W pozostałych województwach do płatności kwalifikują się rolnicy, którzy posiadają co najmniej 1 szt. kwalifikujących się zwierząt.

Do wsparcia kwalifikują się samce i samice gatunku *Bos taurus* w wieku **nie więcej niż 24 miesiące**; wiek zwierząt ustalany jest na dzień **15 maja** roku złożenia wniosku. Wymagany okres przetrzymywania: **30 dni** od dnia złożenia wniosku.

Mechanizmy wsparcia dochodów - płatności bezpośrednie

Wsparcie dochodów związane z produkcją do buraków cukrowych

Warunkiem ubiegania się o wsparcie jest **zawarcie umowy dostawy**, w której rolnik zobowiązuje się do wytworzenia i dostarczenia odpowiedniemu podmiotowi określonej ilości buraków cukrowych z określonej powierzchni gruntów, a podmiot ten zobowiązuje się te buraki odebrać w umówionym terminie, zapłacić za nie umówioną cenę i przeznaczyć te buraki na produkcję cukru.

Płatność przyznawana jest do powierzchni uprawy buraków cukrowych nie większej, niż powierzchnia uprawy buraków cukrowych określona w umowie.

Mechanizmy wsparcia dochodów - płatności bezpośrednie

Wsparcie dochodów związane z produkcją do roślin pastewnych

Płatnością może być objęte **nie więcej niż 75 ha upraw roślin pastewnych** w gospodarstwie. Ustalony próg 75 ha, przy założeniu 25% udziału tej grupy upraw, daje pułap powierzchni gospodarstwa wynoszący 300 ha, która w Polsce jest traktowana jako progowa wielkość gospodarstwa o charakterze rodzinnym.

Wsparcie będzie skierowane do wszystkich najczęściej uprawianych paszowych roślin wysokobiałkowych w Polsce. Wsparciem będzie objęta uprawa następujących roślin: esparceta siewna; koniczyna czerwona; koniczyna biała; koniczyna białoróżowa; koniczyna perska; koniczyna krwistoczerwona; komonica zwyczajna; lędźwian; lucerna siewna; lucerna mieszańcowa; lucerna chmielowa; nostrzyk biały; seradela uprawna; wyka kosmata; wyka siewna. Płatność przysługuje również w przypadku upraw tych roślin w formie mieszanek oraz w przypadku upraw tych roślin w formie mieszanek z roślinami strączkowymi na ziarno.

Uprawa zgłoszona do wsparcia nie może zostać przeznaczona na zielony nawóz.

Mechanizmy wsparcia dochodów - płatności bezpośrednie

Wsparcie dochodów związane z produkcją do roślin strączkowych na ziarno

Wsparcie wypłacane jest **do zatwierdzonej powierzchni uprawy** roślin strączkowych na ziarno (**bez limitu**).

Wsparcie będzie przyznawane do uprawy najważniejszych roślin strączkowych, mających istotne znaczenie jako komponent do produkcji pasz treściwych (śruty).

Pomocą objęta będzie uprawa następujących roślin (również w przypadku upraw tych roślin w formie mieszanek): bobik; groch siewny, w tym peluszka, z wyłączeniem grochu siewnego cukrowego i grochu siewnego łuskowego; łąbin biały; łąbin wąskolistny; łąbin żółty; soja zwyczajna.

Warunkiem koniecznym jest dokonanie zbioru ziarna (nasion).

Zmiany w płatnościach bezpośrednich – Konopie włókniste

Płatność do konopi włóknistych

Rolnicy deklarujący w 2024 roku uprawę konopi włóknistych nie muszą dołączać do wniosku **zaświadczenia o dokonaniu wpisu do rejestru producentów konopi włóknistych oraz podmiotów prowadzących działalność w zakresie skupu konopi włóknistych**, wydanego przez dyrektora oddziału terenowego Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa właściwego ze względu na miejsce zamieszkania lub siedzibę rolnika.

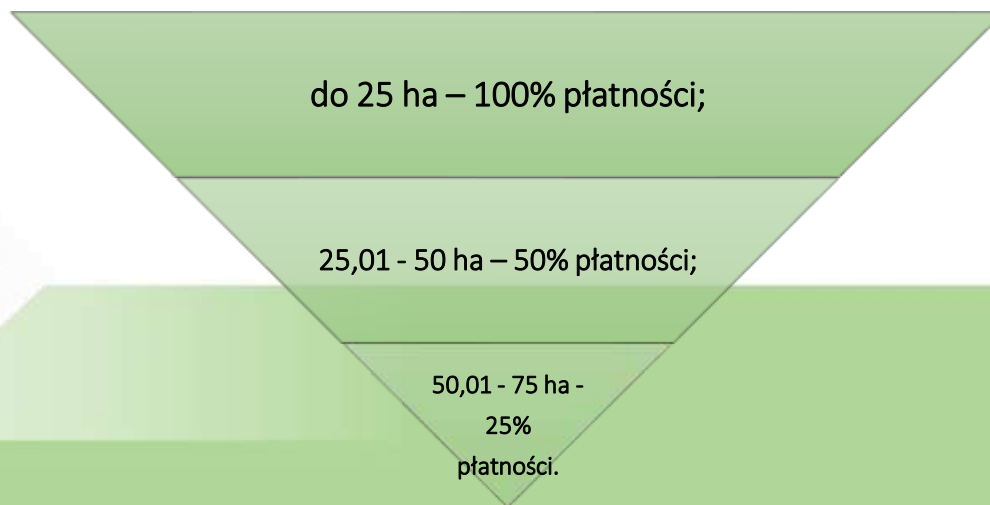
KOWR przekaze do ARiMR informację o rolnikach prowadzących uprawę konopi włóknistych w bieżącym roku.

I 9. - Płatności dla obszarów z ograniczeniami naturalnymi lub innymi szczególnymi ograniczeniami (ONW)

Do pomocy kwalifikują się grunty rolne zlokalizowane w gminach lub obrębach ewidencyjnych na terenie całego kraju, położone na obszarach wyznaczonych zgodnie z art. 32 rozporządzenia (UE) nr 1305/2013 - tzw. obszarach ONW.

Stawki płatności zostały ustalone oddzielnie dla różnych typów i stref obszarów ONW oraz w zależności od systemu rolniczego dla ONW typ górski i ONW typ specyficzny i tzw. podgórskich.

Płatności ONW **podlegają degresywności** na poziomie gospodarstwa, w zależności od łącznej powierzchni działek rolnych lub ich części objętych pomocą. Płatność jest przyznawana w zależności od powierzchni obszarów ONW w gospodarstwie, w wysokości:

Zmiany w płatnościach bezpośrednich - Płatność ONW – stawki i DJP

5. Stawki płatności ONW

Od 2024 roku stawki płatności ONW na 1 ha użytków rolnych (stawka podstawowa) wynoszą:

- 1) 179 zł – na obszarze ONW typu z ograniczeniami naturalnymi strefy I;
- 2) 264 zł – na obszarze ONW typu z ograniczeniami naturalnymi strefy II;
- 3) 179 zł – na obszarze ONW typu specyficznego strefy I;
- 4) 264 zł – na obszarze ONW typu specyficznego strefy II;
- 5) **676 zł** (było 550 zł/ha) – na obszarze ONW typu specyficznego strefy II, w którym co najmniej 50% powierzchni użytków rolnych jest położonych powyżej 350 m n.p.m., jeżeli rolnik jest posiadaczem zwierząt*, których liczba w przeliczeniu na duże jednostki przeliczeniowe (DJP) wynosi co najmniej **0,3 DJP** (było 0,5 DJP) na hektar wszystkich użytków rolnych będących w posiadaniu rolnika;
- 6) 450 zł – na obszarze ONW typu górskiego;
- 7) **829 zł** (było 750 zł/ha) – na obszarze ONW typu górskiego, jeżeli rolnik jest posiadaczem zwierząt gatunków wymienionych w pkt 5, których liczba w przeliczeniu na DJP wynosi co najmniej **0,3 DJP** (było 0,5 DJP) na hektar wszystkich użytków rolnych będących w posiadaniu tego rolnika.

* gatunków: alpaki (*Vicugna pacos*), bydło domowe (*Bos taurus*) oraz bawoły domowe (*Bubalus bubalis*), daniële (*Dama dama*), gęsi (*Anserinae*), jelenie szlachetne (*Cervus elaphus*), konie (*Equus caballus*), kozy (*Capra hircus*), lamy (*Lama glama*), muły (*Equus mule*), osły (*Equus asinus*), owce (*Ovis aries*) –

Przejęciowe wsparcie krajowe UPP

Uzupełniająca Płatność Podstawowa (UPP):

- przyznawana na takich samych zasadach jak w 2022 r. (UPP została przywrócona w kampanii 2022 r.);
- finansowana z budżetu krajowego planuje się przeznaczyć 400 mln zł rocznie;
- będzie przysługiwała do najważniejszych roślin uprawnych na GO, w szczególności do: **zbóż, roślin oleistych, roślin wysokobiałkowych***;
- w ramach płatności nie będzie obowiązywał limit powierzchni;
- służy realizacji programu pt. Dopłaty powyżej średniej unijnej dla małych i średnich gospodarstw, w ramach Polskiego Ładu dla polskiej wsi.

*Płatność będzie wdrażana na podstawie przepisów unijnych dotyczących tzw. przejściowego wsparcia krajowego (PWK). Zgodnie z tymi przepisami, warunki przyznania PWK, co do zasady, mają być identyczne jak te, które zostały zatwierdzone przez KE w odniesieniu do 2013 r., co oznacza, że UPP będzie przyznawana na takich samych warunkach, jak w 2013 r.

Zmiany w płatnościach bezpośrednich - Spółdzielnie

Spółdzielnie produkcji rolnej oraz spółdzielnie rolników, w przypadku wnioskowania o przyznanie płatność:

- redystrybucyjną,
- do powierzchni upraw roślin pastewnych,
- ONW,

do wniosku dołączają:

- Oświadczenie podmiotu przeprowadzającego badanie lustracyjne, o którym mowa w art. 91 § 1 ustawy z dnia 16 września 1982 r. – Prawo spółdzielcze, o poddaniu się wnioskodawcy temu badaniu lub inny dokument potwierdzający poddanie się przez wnioskodawcę temu badaniu albo
- **Oświadczenie o poddaniu się badaniu lustracyjnemu** (dokument na formularzu ARiMR wypełniany i podpisywany przez wnioskodawcę).

Stawki płatności bezpośrednich w 2023 r.

Rodzaj płatności	Wysokość stawki płatności za rok 2023
Podstawowe wsparcie dochodów do celów zrównoważoności (podstawowe wsparcie dochodów)	502,35 zł/ha
Uzupełniające redystrybucyjne wsparcie dochodów do celów zrównoważoności (płatność redystrybucyjna)	180,96 zł/ha
Uzupełniające wsparcie dochodów dla młodych rolników (płatność dla młodych rolników)	280,33 zł/ha
Płatność do bydła	343,46 zł/szt.
Płatność do krów	439,41 zł/szt.
Płatność do owiec	116,44 zł/szt.
Płatność do kóz	47,84 zł/szt.
Płatność do roślin strączkowych na nasiona	823,91 zł/ha
Płatność do roślin pastewnych	471,53 zł/ha
Płatność do chmielu	1 985,54 zł/ha
Płatność do ziemniaków skrobiowych	1 501,05 zł/ha
Płatność do buraków cukrowych	1 391,96 zł/ha
Płatność do pomidorów	2 047,34 zł/ha
Płatność do truskawek	1 237,42 zł/ha
Płatność do lnu	463,10 zł/ha
Płatność do konopi włóknistych	134,35 zł/ha
Płatność niezwiązana do tytoniu - grupa Virginia	3,08 zł/kg
Płatność niezwiązana do tytoniu - grupa pozostałe	3,08 zł/kg
Uzupełniająca płatność podstawowa	77,97 zł/ha

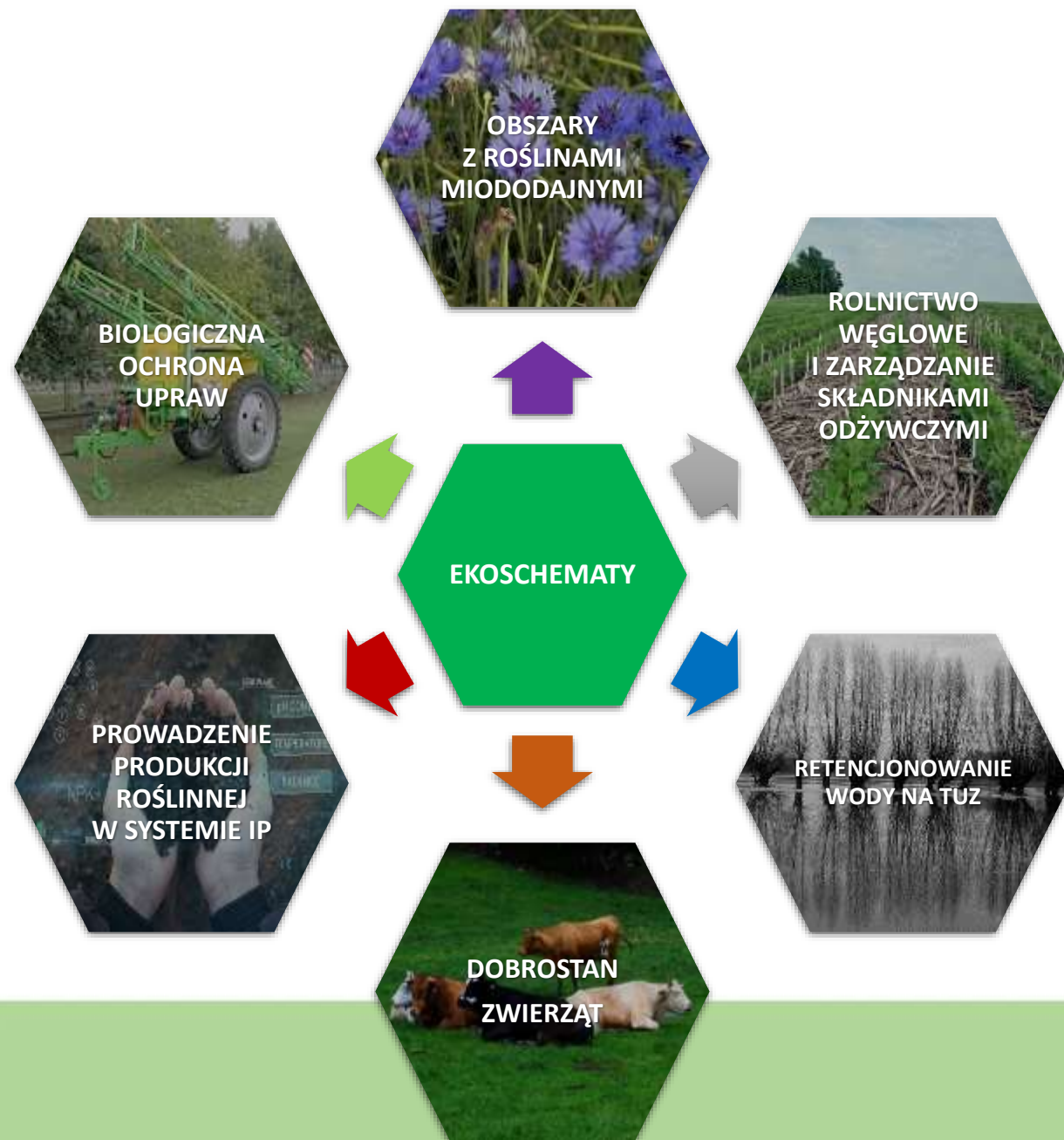
Ekoschematy stawki w 2023 r.

Rodzaj płatności w ramach ekoschematów obszarowych		Liczba punktów na ha powierzchni obszaru zatwierdzonego do wsparcia	Wysokość stawki płatności na rok 2023	
		pkt/ha	zł/pkt	zł/ha
Rolnictwo węglowe i zarządzanie składnikami odżywczymi (1 pkt/ha = 104.89 zł)	Ekstensywne użytkowanie trwałych użytków zielonych z obsadą zwierząt	5	104,89	524,45
	Międzyplony ozime lub wsiewki śródplonowe	5	104,89	524,45
	Opracowanie i przestrzeganie planu nawożenia - wariant podstawowy	1	104,89	104,89
	Opracowanie i przestrzeganie planu nawożenia - wariant z wapnowaniem	3	104,89	314,67
	Zróżnicowana struktura upraw	3	104,89	314,67
	Wymieszanie obornika na gruntach ornym w terminie 12 godzin od jego aplikacji	2	104,89	209,78
	Stosowanie nawozów naturalnych płynnych innymi metodami niż rozbryzgowo	3	104,89	314,67
	Uproszczone systemy uprawy	4	104,89	419,56
	Wymieszanie słomy z glebą	2	104,89	209,78
Obszary z roślinami miododajnym				1 256,77
Integrowana Produkcja Roślin				1 363,77
Biologiczna ochrona upraw				419,64
Retencjonowanie wody na trwałych użytkach zielonych				292,27

Ekoschematy

Roczne, dobrowolne dla rolników **praktyki na rzecz klimatu i środowiska.**

System płatności za realizację **praktyk korzystnych dla środowiska i klimatu oraz dobrostanu zwierząt, które wykraczają ponad wymogi określone w warunkowości.**

Obszary z roślinami miododajnymi

Cel: tworzenie obszarów z roślinami miododajnymi, stanowiącymi długotrwałe, różnorodne i bezpieczne żerowiska dla pszczoły miodnej i dzikich owadów zapylających. Obszary takie przyczynią się do ochrony różnorodności biologicznej.

Wymagania w ramach interwencji:

- Utworzenie obszaru z roślinami miododajnymi przez **wysiew mieszanki** składającej się z **co najmniej dwóch gatunków** roślin miododajnych z określonej w rozporządzeniu listy, z tym że mieszanka ta obejmuje co najmniej **jeden gatunek** roślin miododajnych **wymieniony w wykazie nr 1**, a gatunki roślin uprawnych miododajnych wymienionych w wykazie nr 2 nie są dominujące w tej mieszance.
- **Zakaz prowadzenia produkcji rolnej (w tym zakaz wypasu, koszenia, nawożenia i stosowania środków ochrony roślin) w terminie do dnia 31 sierpnia.**
- Na obszarach z roślinami miododajnymi można prowadzić pasieki.

Grunty zadeklarowane w ramach tego ekoschematu nie mogą zostać zadeklarowane do normy GAEC 8.

Płatność roczna przyznawana do powierzchni gruntów ornych, na których realizowany jest ekoschemat.

LISTA GATUNKÓW ROŚLIN MIODODAJNYCH

Wykaz nr 1

- 1) bodziszek (*Geranium spp.*);
- 2) chabry (*Centaurea spp.*);
- 3) czarnuszka (*Nigella spp.*);
- 4) cząber ogrodowy (*Satureja hortensis* L.);
- 5) czyściec prosty (*Stachys recta* L.);
- 6) dzielżan jesienny (*Helenium autumnale* L.);
- 7) kłosowce (*Agastache spp.*);
- 8) kocimiętka (*Nepeta spp.*);
- 9) kolendra siewna (*Coriandrum sativum* L.);
- 10) kosmos pierzastolistny (*Cosmos bipinnatus* Cav.);
- 11) krwawnica pospolita (*Lythrum salicaria* L.);
- 12) lebiódka pospolita (*Origanum vulgare* L.);
- 13) lubczyk ogrodowy (*Levisticum officinale* Koch);
- 14) łyszczec wiechowaty (*Gypsophila paniculata* Fisch.);
- 15) marzymięta grzebieniasta (orzężona) (*Elsholtzia ciliata* (Thunb.) Hyl.);
- 16) mierznička czarna (*Ballota nigra* L.);
- 17) mikołajek płaskolistny (*Eryngium planum* L.);
- 18) ogórecznik lekarski (*Borago officinalis* L.);
- 19) ostropest plamisty (*Silybum marianum* (L.) Gaertn.);
- 20) ożanka nierównoząbkowa (*Teucrium scorodonia* L.);
- 21) przegorzany (*Echinops spp.*);
- 22) pszczelnik mołdawski (*Dracocephalum moldavicum* L.);
- 23) rezeda (*Reseda spp.*);
- 24) rukiew siewna (*Eruca sativa* DC.);
- 25) serdecznik pospolity (*Leonurus cardiaca* L.);
- 26) stulisz sztywny (*Sisymbrium strictissimum* L.);
- 27) szalwie (*Salvia spp.*) z wyłączeniem szalwi błyszczącej (*S. splendens* Sello);
- 28) szanta zwyczajna (*Marrubium vulgare* L.);
- 29) ślacz zygmarek (*Malva alcea* L.);
- 30) ślaczówka turyngska (*Lavatera thuringiaca* L.);
- 31) świerzbnička polna (*Knautia arvensis* (L.) Coult.);
- 32) trędownik bulwiasty (*Scrophularia nodosa* L.);
- 33) werbena krzaczasta (*Verbena hastata* L.);
- 34) wielosił błękitny (*Polemonium coeruleum* L.);
- 35) wierzbówka kiprzyca (*Chamaenerion angustifolium* (L.) Scop.);
- 36) żeleźniak pospolity (*Phlomis tuberosa* L.);
- 37) żmijowiec grecki (*Echium creticum* S.S.);
- 38) żywokost lekarski (*Symphytum officinale* L.);

LISTA GATUNKÓW ROŚLIN MIODODAJNYCH

Wykaz nr 2

- 1) facelia błękitna (*Phacelia tanacetifolia* Benth.);
- 2) gorczyca jasna (*Sinapis alba* L.);
- 3) gryka zwyczajna (*Fagopyrum esculentum* Moench);
- 4) komonica zwyczajna (*Lotus corniculatus* L.);
- 5) koniczyny (*Trifolium spp.*) z wyłączeniem koniczyny odstającej (*Trifolium patens* Schreb.);
- 6) lucerny (*Medicago spp.*);
- 7) nostryk biały (*Melilotus albus* Med.);
- 8) rzodkiew oleista (*Raphanus sativus var. oleiformis* Pers.);
- 9) słonecznik zwyczajny (*Helianthus annuus* L.);
- 10) sparceta piaskowa (*Onobrychis arenaria* (Kit.) DC.);
- 11) sparceta siewna (*Onobrychis viciifolia* Scop.);
- 12) wyka kosmata (*Vicia villosa* Roth.).

Rolnictwo węglowe i zarządzanie składnikami odżywczymi

Praktyki włączone w ekoschemat Rolnictwo węglowe i zarządzanie składnikami odżywczymi

Objęte zostały systemem punktowym.

Do każdej z praktyk przypisana została odpowiednia liczba punktów.

Wartości punktów odpowiadają wysokości stawek wyliczonych przez Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej na podstawie rachunku utraconych dochodów, poniesionych kosztów i dodatkowych korzyści.

(1 pkt odpowiada ok 100 zł*).

Warunkiem przystąpienia do ekoschematu jest uzyskanie co najmniej takiej liczby punktów (**minimalna liczba**), która odpowiada równowartości punktów jaką rolnik otrzymałby w sytuacji realizacji na co najmniej **25%** powierzchni użytków rolnych najwyższej punktowanej praktyki.

Uzyskanie minimalnej liczby punktów możliwe jest za pomocą co najmniej jednej lub dowolnej liczby praktyk.

*Stawki płatności określone w EUR przeliczane na zł wg kursu PLN/EUR ustalonego na ostatni dzień roboczy września danego roku. W 2023 roku było to 104,89zł

Rolnictwo węglowe i zarządzanie składnikami odżywczymi

Próg dostępowy

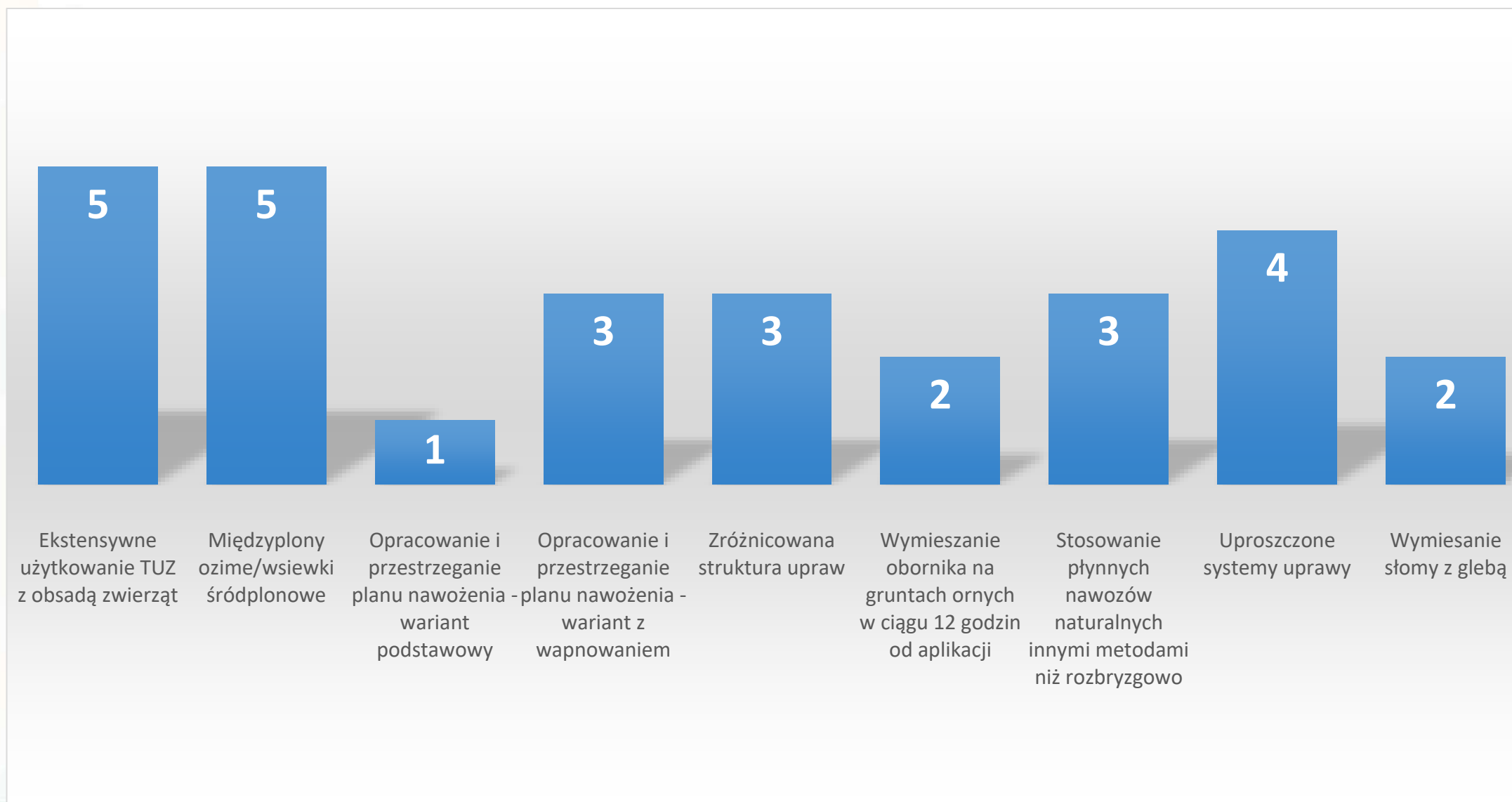
Gospodarstwo o powierzchni **10 ha UR**

– musi uzyskać minimalną liczbę punktów **12,5 pkt** ($2,5 \text{ ha} * 5 \text{ pkt} = 12,5 \text{ pkt}$)

Gospodarstwo o powierzchni **100 ha UR**

– minimalna liczba punktów do realizacji – **125 pkt** ($25 \text{ ha} * 5 \text{ pkt} = 125 \text{ pkt}$), itd.

Rolnictwo węglowe i zarządzanie składnikami odżywczymi - warianty

Rolnictwo węglowe i zarządzanie składnikami odżywczymi

1. Ekstensywne użytkowanie TUZ z obsadą zwierząt - 5 PKT

W przypadku praktyki Ekstensywne użytkowanie trwałych użytków zielonych z obsadą zwierząt, punkty są przyznawane:

- **do powierzchni trwałych użytków zielonych położonych poza obszarem Natura 2000**; punkty są przyznawane również, jeżeli w dniu, w którym został złożony wniosek o przyznanie płatności użytki te były położone poza obszarem Natura 2000, a w trakcie realizacji tej praktyki zostały włączone do obszaru Natura 2000;
- **jeżeli rolnik w okresie od dnia 1 kwietnia do dnia 30 września** roku, w którym został złożony wniosek o przyznanie płatności, był posiadaczem zwierząt (takich jak: Konie ras dużych, Konie ras małych, Bydło, Bawoły domowe, Kozy, Owce, Gęsi, Muły, Osły, Alpaki, Lamy, Jelenie szlachetne, Daniele), co potwierdzają informacje zawarte w aplikacji IRZplus.

Obsada zwierząt trawożernych w gospodarstwie wynosi co najmniej **0,3 DJP/ha TUZ** i maksymalnie **2 DJP/ha TUZ** w okresie wegetacyjnym roślin.

- Zakaz przeorywania TUZ w okresie realizacji ekoschematu.

Zmiany Ekoschematy

Ekstensywne użytkowanie trwałych użytków zielonych z obsadą zwierz

W przypadku niezłożenia przez rolnika *Oświadczenia o uwzględnieniu zwierząt* składanego w przypadku posiadania zwierząt gatunków* które nie zostały zgłoszone do komputerowej bazy danych prowadzonej na podstawie przepisów o systemie identyfikacji i rejestracji zwierząt, w terminie **do 7 października 2024 r.**, **kierownik biura powiatowego ARiMR będzie wzywał na piśmie rolnika do uzupełnienia** brakującego oświadczenia w terminie 14 dni od dnia doręczenia wezwania. Jeżeli rolnik nie uzupełni brakującego oświadczenia przed upływem tego terminu punkty w ramach tej praktyki nie zostaną przyznane.

* alpaki (*Vicugna pacos*), daniele (*Dama dama*), jelenie szlachetne (*Cervus elaphus*), lamy (*Lama glama*), muły (*Equus mule*) oraz osły (*Equus asinus*),

Rolnictwo węglowe i zarządzanie składnikami odżywczymi

2. Międzyplony ozime/wsiewki śródplonowe – 5 PKT

W przypadku praktyki Międzyplony ozime lub wsiewki śródplonowe, punkty są przyznawane do powierzchni gruntów ornych, na których:

- po plonie głównym lub po ugorowaniu są uprawiane międzyplony ozime, które nie są uprawą w plonie głównym w roku następującym po wysiewie tego międzyplonu, lub
- wykonano wsiewkę śródplonową w uprawę w plonie głównym.

Praktyka Międzyplony ozime lub wsiewki śródplonowe polega na:

1. Dokonaniu siewu międzyplonów ozimych **w terminie od dnia 1 lipca do dnia 1 października** i utrzymaniu ich co najmniej **do dnia 15 lutego** roku następującego po roku, w którym został złożony wniosek o przyznanie płatności, przy czym **po dniu 15 listopada** dopuszcza się ich mulczowanie albo
2. Utrzymaniu wsiewki co najmniej do wysiewu kolejnej uprawy w plonie głównym lub przez co najmniej 8 tygodni od dnia zbioru uprawy w plonie głównym w roku, w którym został złożony wniosek o przyznanie płatności.

Zmiany Ekoschematy

Międzyplony ozime lub wsiewki śródplonowe

Punkty w ramach tej praktyki są przyznawane, jeżeli rolnik wysieje:

- wsiewkę roślin bobowatych drobnonasiennych lub mieszankę z udziałem roślin bobowatych drobnonasiennych w uprawę w plonie głównym lub
- międzyplon ozimy w formie mieszanki utworzonej co najmniej z dwóch gatunków roślin, **w formie jarej lub ozimej**, z następujących grup: zboża, oleiste, pastewne, bobowate drobnonasienne, bobowate grubonasienne, miododajne – z wyłączeniem mieszanki złożonej wyłącznie z gatunków zbóż.

W przepisach doprecyzowano, że na potrzeby realizacji międzyplonów w ramach praktyki stosowana **może być forma jara lub ozima roślin tworzących mieszankę międzyplonu ozimego**.

W 2024 roku rolnik **nie ma obowiązku składania *Oświadczenia o dacie zbioru uprawy w plonie głównym*** w przypadku wysiania wsiewki śródplonowej w uprawę w plonie głównym.

Zamiast tego rolnik powinien:

- prowadzić na formularzu opracowanym i udostępnionym przez ARiMR rejestr zabiegów agrotechnicznych, który zawiera numer działki ewidencyjnej, oznaczenie działki rolnej, powierzchnię i rodzaj uprawy, datę i rodzaj wykonanych zabiegów agrotechnicznych, datę zbioru uprawy w plonie głównym oraz inne informacje niezbędne do potwierdzenia wykonania praktyki, lub
- posiadać dokumenty w postaci papierowej lub elektronicznej zawierające ww. informacje.

Rolnictwo węglowe i zarządzanie składnikami odżywczymi

3. Opracowanie i przestrzeganie planu nawożenia - wariant podstawowy 1 PKT

- wariant z wapnowaniem 3 PKT

Praktyka składa się z dwóch wariantów: wariantu podstawowego (bez wapnowania, w przypadku, gdy wyniki próbek gleby nie wskazują na potrzebę zastosowania wapnowania):

- **Opracowanie i przestrzeganie planu nawozowego** do powierzchni gruntów ornych i trwałych użytków zielonych w gospodarstwie, opartego na bilansie azotu oraz chemicznej analizie gleby, określającego dawki składników pokarmowych (**N, P, K i Mg oraz potrzeby wapnowania**) oraz
- Wariantu z wapnowaniem, który obejmuje opisany wyżej zakres podstawowy rozszerzony o zastosowanie wapnowania, którego potrzeba wynika z przeprowadzonych w ramach wariantu podstawowego badań gleby, przy czym wsparcie do wapnowania przysługuje do powierzchni gruntów w gospodarstwie **o pH poniżej lub równej 5,5**, na których wykonywany jest zabieg wapnowania. **Wsparcie w zakresie wapnowania do poszczególnych działek rolnych przysługuje nie częściej niż raz na 4 lata.**

Zmiany Ekoschematy

Opracowanie i przestrzeganie planu nawożenia – wariant z wapnowaniem

Od 2024 roku rolnik, który ubiega się o płatności w ramach praktyki *Opracowanie i przestrzeganie planu nawożenia*, wariant z wapnowaniem, **nie musi składać do ARiMR oświadczenia, że nie otrzymał z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej decyzji w sprawie przyznania dofinansowania na zakup nawozu wapniowego.**

Pozostał wymóg, że punkty w ramach ww. praktyki są przyznawane jeżeli rolnik m.in. do działki rolnej, do której ubiega się o przyznanie płatności w ramach tej praktyki, **w terminie 4 lat poprzedzających rok złożenia wniosku o przyznanie płatności, nie otrzymał z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej decyzji w sprawie przyznania dofinansowania na zakup nawozu wapniowego.** ARiMR będzie sama weryfikować spełnienie przez rolnika ww. warunku.

Udokumentowaniem realizacji Ekoschematu w obu wariantach są:

- opracowany plan nawożenia (z datą sporządzenia) + wyniki analizy gleby,
- **rejestr zabiegów agrotechnicznych** na formularzu opracowanym i udostępnionym przez ARiMR, który zawiera numer działki ewidencyjnej, oznaczenie działki rolnej, powierzchnię i rodzaj uprawy, datę i rodzaj wykonanych zabiegów agrotechnicznych, nazwę nawozu i zastosowaną ilość nawozu oraz inne informacje niezbędne do potwierdzenia wykonania czynności **lub**
- **inne dokumentów w postaci papierowej lub elektronicznej zawierających ww. informacje.**

Rolnictwo węglowe i zarządzanie składnikami odżywczymi

4. Zróżnicowana struktura upraw – 3 PKT

Cel praktyki:

Poprawa jakości gleby i potrzeba odbudowy materii organicznej, poprzez obowiązek posiadania w strukturze zasiewów zwiększonej powierzchni upraw roślin mających pozytywny wpływ na bilans glebowej materii organicznej.

Uprawa **co najmniej 3 różnych upraw** na gruntach ornych w gospodarstwie, przy czym:

- 1) **udział głównej uprawy** w strukturze zasiewów **nie przekracza 65%** i **trzeciej lub, w przypadku większej liczby upraw, łącznie trzeciej i kolejnych upraw” nie może być mniejszy niż 10%**,
- 2) **co najmniej 20%** w strukturze zasiewów stanowią: uprawy gatunków roślin mających pozytywny wpływ na bilans glebowej materii organicznej (m.in. bobowate) oraz
- 3) **udział łącznie zbóż** w strukturze zasiewów **nie przekracza 65%**, oraz
- 4) udział upraw mających ujemny wpływ na bilans materii organicznej (m.in.: okopowe) **nie przekracza 30%**.

Za odrębną uprawę uznaje się uprawę zgodnie z definicją określoną w ramach normy DKR 7.

Zmiany Ekoschematy

Zróżnicowana struktura upraw

Doprecyzowano, że w przypadku uprawy rzepaku słomę po zbiorze plonu głównego rozdrabnia się i miesza z glebą lub przyoruje.

Wprowadzone zostało nowe uchybienie:

Lp.	Rodzaj uchybienia	Współczynnik dotkliwości uchybienia	Współczynnik trwałości uchybienia: Odwracalna krótkotrwała	Iloczyn współczynnika dotkliwości o trwałości uchybienia
35a.	Nie rozdrobniono i nie wymieszano z glebą lub nie przyorano słomy po zbiorze plonu głównego – w przypadku uprawy rzepaku	10%	2	20%

Rolnictwo węglowe i zarządzanie składnikami odżywczymi

5. Wymieszanie obornika na gruntach ornych w ciągu 12 godzin od aplikacji – 2 PKT

Punkty są przyznawane, jeżeli rolnik wymiesza obornik z glebą, przy czym zabieg przyorania obornika uznaje się za równoważny z jego wymieszaniem z glebą.

- Wymieszanie określonej ilości obornika z glebą maksymalnie w ciągu 12 godzin od aplikacji na gruncie ornym;
- Potwierdzenie realizacji tej praktyki za pomocą tzw. zdjęcia geotagowanego przy wykorzystaniu aplikacji udostępnionej przez ARiMR.

Rolnictwo węglowe i zarządzanie składnikami odżywczymi

6. Stosowanie płynnych nawozów naturalnych innymi metodami niż rozbryzgowo – 3 PKT

W przypadku praktyki Stosowanie nawozów naturalnych płynnych innymi metodami niż rozbryzgowo na gruntach ornych i trwałych użytkach zielonych, punkty są przyznawane do powierzchni gruntów ornych oraz trwałych użytków zielonych.

Punkty są przyznawane, jeżeli rolnik stosuje nawóz naturalny płynny.

Zmiany Ekoschematy

Wymieszanie obornika na gruntach ornych w terminie 12 godzin od jego aplikacji.
Stosowanie nawozów naturalnych płynnych innymi metodami niż rozbryzgowo.

Rolnik na potwierdzenie realizacji praktyki *Wymieszanie obornika na gruntach ornych w terminie 12 godzin od jego aplikacji* lub praktyki *Stosowanie nawozów naturalnych płynnych innymi metodami niż rozbryzgowo* może:

- 1) przesłać zdjęcia geotagowane, za pośrednictwem aplikacji „Mobilna ARiMR” lub równorzędnie
- 2) złożyć kierownikowi biura powiatowego ARiMR oświadczenie* o wykonaniu tej praktyki

W przypadku gdy rolnik nie prześle zdjęć geotagowanych albo nie złoży oświadczenia o wykonaniu praktyki, w terminie wskazanym w przepisach, kierownik biura powiatowego ARiMR będzie wzywał na piśmie do dokonania tych czynności w terminie 14 dni od dnia doręczenia wezwania.

Jeżeli rolnik nie uzupełni ww. zdjęć/dokumentów, przed upływem terminu wskazanego w wezwaniu, punkty w ramach praktyki, dla której brak jest tych zdjęć/dokumentów, nie zostaną przyznane.

„Rolnicy nie muszą prowadzić rejestru zabiegów agrotechnicznych w ramach tych praktyk.”

Wzór *Oświadczenia o wykonaniu wymogu dla praktyki Wymieszanie obornika na gruntach ornych w ciągu 12 godzin od aplikacji na gruncie ornym* oraz wzór *Oświadczenia o wykonaniu wymogu dla praktyki Stosowanie płynnych nawozów naturalnych innymi metodami niż rozbryzgowo* są dostępne na stronie internetowej ARiMR.

Zmiany Ekoschematy

Wymieszanie obornika na gruntach ornych w terminie 12 godzin od jego aplikacji.
Stosowanie nawozów naturalnych płynnych innymi metodami niż rozbryzgowo.

Rolnik **przesyła zdjęcia geotagowane lub składa oświadczenie** o wykonaniu praktyki, **niezwłocznie, nie później niż w terminie 14 dni** od dnia:

- 1) zrealizowania praktyki, jeżeli była ona zrealizowana po dniu, w którym został złożony wniosek o przyznanie płatności, i nie później niż do dnia **7 listopada** w roku, w którym został złożony wniosek o przyznanie płatności, albo **nie później niż do dnia 30 listopada** roku, w którym został złożony wniosek o przyznanie płatności, w przypadku gdy rolnik, **z uwagi na niekorzystne warunki pogodowe, w szczególności nadmierne uwilgotnienie** gleby, nie mógł dokonać zbioru upraw lub nawożenia gleby na gruntach ornych **na terenie gmin objętych wykazem określonym w tabeli 4 stanowiącej załącznik nr 2 lub w tabeli 5 stanowiącej załącznik nr 3 do Programu działań mających na celu zmniejszenie zanieczyszczenia wód azotanami** pochodzącymi ze źródeł rolniczych oraz zapobieganie dalszemu zanieczyszczeniu, albo
- 2) w którym został złożony wniosek o przyznanie płatności, jeżeli praktyka, była zrealizowana w roku, w którym został złożony wniosek o przyznanie płatności, **przed dniem złożenia tego wniosku lub przed dniem 15 marca roku**, w którym został złożony wniosek o przyznanie płatności

Rolnictwo węglowe i zarządzanie składnikami odżywczymi

7. Uproszczone systemy uprawy – 4 PKT

Wymogiem dla praktyki Uproszczone systemy uprawy jest prowadzenie na gruntach ornych uprawy roślin w formie uprawy konserwującej bezorkowej lub uprawy pasowej (strip – till), poprzez:

- **wykonywanie zabiegów uprawowych z odstępami od uprawy płużnej w zespole uprawek późnych i przedwczesnych,**
- **pozostawienie na polu po zbiorze uprawy głównej, całości resztek późnych w formie mulczu.**

W przypadku praktyki punkty są przyznawane do powierzchni gruntów ornych, z wyjątkiem gruntów ornych, na których jest prowadzona uprawa zerowa lub na których są uprawiane trawy lub inne zielne rośliny pastewne.

Rolnictwo węglowe i zarządzanie składnikami odżywczymi

8. Wymieszanie słomy z glebą – 2 PKT

W przypadku praktyki „Wymieszanie słomy z glebą”, punkty są przyznawane do powierzchni gruntów ornych, jeżeli rolnik rozdrobni całą słomę po zbiorze plonu głównego i wymiesza ją z glebą lub ją przyorze.

Za słomę uznaje się: pozostałe po oddzieleniu ziarna lub nasion suche źdźbła, łodygi, liście, plewy, łuszczyny i strączyny dojrzałych roślin uprawnych zbożowych, w tym kukurydzy, oleistych i bobowatych.

Biologiczna ochrona upraw

Płatność jest przyznawana za realizację wymogu zastosowania zabiegu ochrony roślin z wykorzystaniem biologicznej ochrony roślin przy użyciu preparatów mikrobiologicznych zgodnie z etykietą danego środka.

Użyty środek ochrony roślin musi być dopuszczony do obrotu na podstawie wydanego przez ministra właściwego do spraw rolnictwa zezwolenia, lub pozwolenia na handel równoległy. Zabieg należy przeprowadzić zgodnie z zawartymi w etykiecie wymaganiami.

Płatność do biologicznej ochrony upraw jest przyznawana do powierzchni:

1. upraw trwałych lub
2. gruntów ornych lub
3. zadrzewionej w systemie rolno-leśnym, jeżeli w ramach tego systemu są uprawiane tylko drzewa owocowe na trwałych użytkach zielonych;

Zabieg chemicznym środkiem ochrony będzie dopuszczony tylko w ostateczności, gdy nie będzie możliwa eliminacja patogenów poprzez preparaty mikrobiologiczne. Szczegóły dotyczące możliwości stosowania ochrony chemicznej będą określone na poziomie krajowych aktów prawnych.

Prowadzenie produkcji roślinnej w systemie IP

Płatności do integrowanej produkcji roślin są przyznawane, jeżeli rolnik prowadzi uprawy zgodnie z metodykami integrowanej produkcji roślin opracowanymi przez PIOR i N

Wymogiem dla płatności do integrowanej produkcji roślin jest zachowanie w danym roku kalendarzowym, wszystkich posiadanych w gospodarstwie trwałych użytków zielonych.

Płatność do integrowanej produkcji roślin jest przyznawana do powierzchni:

- gruntów położonych na obszarze zatwierdzonym do podstawowego wsparcia dochodów, posiadanych przez rolnika, na których prowadzi integrowaną produkcję roślin, co jest potwierdzone informacjami zawartymi w wykazie producentów, którzy spełniają wymagania integrowanej produkcji roślin, oraz;
- trwałych użytków zielonych położonych na obszarze zatwierdzonym do podstawowego wsparcia dochodów, posiadanych przez rolnika, nie większej niż powierzchnia gruntów, o której mowa w pkt 1.

Zmiany Ekoschematy

Uproszczone systemy upraw.

Wymieszanie słomy z glebą.

Biologiczna ochrona upraw

Od 2024 roku rolnik, który ubiega się o płatności w ramach praktyki *Uproszczone systemy upraw, Wymieszanie słomy z glebą***, *Biologiczna ochrona upraw**** ma obowiązek:

- **prowadzenia rejestru zabiegów agrotechnicznych*** na formularzu opracowanym i udostępnionym przez ARiMR, który zawiera numer działki ewidencyjnej, oznaczenie działki rolnej, powierzchnię i rodzaj uprawy, datę i rodzaj wykonanych zabiegów agrotechnicznych oraz inne informacje niezbędne do potwierdzenia wykonania czynności, **lub**
- **powinien posiadać dokumenty w postaci papierowej lub elektronicznej zawierające ww. informacje.**

10. Integrowana produkcja roślin.

Płatności do Integrowanej produkcji roślin są przyznawane, jeżeli rolnik **lub jego małżonek** prowadzą uprawy roślin zgodnie z metodykami integrowanej produkcji roślin zatwierdzonymi przez Głównego Inspektora Ochrony Roślin i Nasiennictwa i udostępnionymi na stronie internetowej administrowanej przez Główny Inspektorat Ochrony Roślin i Nasiennictwa

* Wzór rejestru zabiegów agrotechnicznych jest dostępny na stronie internetowej ARiMR.

** W przypadku praktyki *Wymieszanie słomy z glebą* punkty są przyznawane do powierzchni gruntów ornych, **z wyłączeniem powierzchni gruntów ornych, na których jest prowadzona uprawa rzepaku w ramach praktyki *Zróznicowana struktura upraw*.**

*** Zgodnie z interpretacją MRiRW stosowanie zapraw nasiennych mikrobiologicznych jest praktyką wypełniającą zobowiązanie.

Retencjonowanie wody na trwałych użytkach zielonych

Płatność do ekoschematu Retencjonowanie wody na trwałych użytkach zielonych jest przyznawana do powierzchni trwałych użytków zielonych:

a) zalanej lub podtopionej,

przy czym zalanie lub podtopienie występuje, gdy stan wysycenia profilu glebowego wodą utrzymuje się na poziomie **przynajmniej 80%** co najmniej **przez 12 następujących po sobie dni** w okresie **od dnia 1 maja do dnia 30 września roku**, w którym został złożony

b) położonej na działkach rolnych, na których jest realizowane zobowiązanie:

- wybranych wariantów pakietów przyrodniczych w ramach Działania rolno-środowiskowo-klimatycznego PROW 2014-2020 oraz analogicznych zobowiązań rolno-środowiskowo-klimatycznych w ramach Planu Strategicznego 2023-2027 lub
- działania Rolnictwo ekologiczne PROW 2014-2020 oraz interwencji rolnictwa ekologicznego w ramach Planu Strategicznego 2023-2027 lub
- ekoschematu Rolnictwo węglowe i zarządzanie składnikami odżywczymi w zakresie praktyki Ekstensywne użytkowanie TUZ z obsadą zwierząt.

Dobrostan zwierząt - zmiany

Wprowadzenie od 2024 r. nowej płatności dla rolników uczestniczących w krajowych systemach jakości z tytułu obowiązujących w tych systemach ograniczeń w zakresie stosowania antybiotyków:

- **Warianty Dobrostan loch, Dobrostan tuczników:**
  - **utrzymywanie zgodnie z wymogami systemu QAFP (Quality Assurance for Food Products) „Kulinarne mięso wieprzowe”**
- **Warianty Dobrostan krów mamek utrzymywanych w pomieszczeniach/budynkach, wariant Dobrostan krów mamek utrzymywanych w systemie otwartym, Dobrostan opasów:**
  - **utrzymywanie zgodnie z wymogami systemu QMP (Quality Meat Program)**
- **Warianty Dobrostan kurcząt brojlerów oraz Dobrostan indyków utrzymywanych z przeznaczeniem do produkcji mięsa:**
  - **Utrzymywanie zgodnie z wymogami systemu QAFP --„Tusze, elementy i mięso z kurczaka i indyka**

Dobrostan zwierząt - zmiany

Obowiązkowe szkolenia z zakresu metod ograniczających stosowanie antybiotyków

Podmiotem odpowiedzialnym za realizację szkoleń jest Centrum Doradztwa Rolniczego (CDR) i wojewódzkie Ośrodki Doradztwa Rolniczego (ODR).

Szkolenie dostępne będzie w trzech formach:

- online, w której rolnik loguje się na platformę udostępnioną przez CDR/ODR i sam przechodzi szkolenie (ekrany ODL); ta forma szkolenia dostępna będzie 24 h/7 dni w tygodniu;
- online, gdzie szkolenie jest prowadzone w postaci webinarium;
- ODR organizuje (w zależności od zainteresowania rolników) szkolenie w siedzibie oddziału, gdzie trener (przeszkolony doradca) prowadzi szkolenie dla grupy rolników.

Obowiązkiem rolnika po odbyciu szkolenia będzie przekazanie przez rolnika zaświadczenia o ukończeniu szkolenia za pomocą systemu teleinformatycznego ARiMR albo kierownikowi biura powiatowego ARiMR, w terminie do dnia 21 marca roku następującego po roku, w którym złożył wniosek o przyznanie płatności dobrostanowej.

Sankcja za nieukończenie szkolenia/brak przekazanego do ARiMR zaświadczenia - 30 % płatności dobrostanowej.

**KUJAWSKO-POMORSKI
OŚRODEK DORADZTWA ROLNICZEGO
w Minikowie**

tel. 52 386 72 14, fax 52 386 72 27

e-mail: sekretariat@kpodr.pl

89-122 Minikowo

www.kpodr.pl

Łukasz Piotrowski
Główny specjalista ds. ekonomiki

Nasze doradztwo - Twoje korzyści